

Svensk Campingstandard 2027

Svensk Campings kvalitets- och hållbarhetsstandard för campingplatser

Publiceringsår: 2026

**Svensk
Camping**

Introduktion

Svensk Campingstandard (SCS) är det nationella regelverk som stödjer och styr kvalitets- och hållbarhetsarbetet på Sveriges campingplatser. Genom tydliga riktlinjer och strukturer utgör SCS ett gemensamt regelverk för branschens certifiering, klassificering, hållbarhetsmärkning och stugkategorisering.

Den första versionen av SCS kom redan 1996. SCS revideras löpande och version 2025 innehåller flera förändringar och nya moduler. Den kontinuerliga uppdateringen av SCS säkerställer att campingbranschen kan möta gästernas förändrade behov och förväntningar, samtidigt som den driver innovation och hållbarhet framåt.

Det här dokumentet innehåller det senaste ramverket med kategorier, kriterier och förklaringar samt dimensioneringstabeller för de olika modulerna.

SCS är uppdelat i fyra moduler som täcker specifika fokusområden

Modul	Fokusområden
Certifiering Utgör grundkrav för medlemskap i Svensk Camping	Hållbart företagande, Regler och myndighetskrav, Säkerhet, Gästrelationer
Klassificering Redovisar anläggningens standard och utbud	Servicehus, Område, Faciliteter och Aktiviteter
Stugkategorisering Tydliggör utbudet av stugor på anläggningen	Standard, Interiör, Hygien och service, Kök, Sovarrangemang, komfort och utrustning
Hållbarhet Påvisar anläggningens arbete med hållbarhet	Hållbarhetsstyrning, Personalmedverkan, Gästinformation, Vatten, Kemikalier, Avfall, Energi, Livsmedel, Inom- och utomhus, Samhällsengagemang, Biologisk mångfald

Standardkrav som grund

Utöver de ovanstående modulerna finns också standardkrav med en dimensioneringstabell som formulerar vad som förväntas i form av grundutbud och påverkar utfallet inom de olika modulerna. Läs mer om detta i avsnittet Standardkrav.

Digitalt verktyg

För att underlätta arbetet med SCS har ett digitalt IT-stöd utvecklats som finns på [Svenskcamping.com](https://svenskcamping.com). Detta verktyg är tillgängligt för alla medlemsföretag och används för att deklarerar uppgifter, utföra beräkningar och presentera ett resultat. För anläggningen är verktyget också stöd i det egna utvecklingsarbetet. Icke-medlemmar som genomför Hållbarhetsmodulen har också tillgång till systemet.

Certifiering

För att bli certifierad måste anläggningen uppfylla ett antal kriterier, vilket sker i samband med medlemskap. Certifieringen visar för gästerna att campingplatser anslutna till Svensk Camping följer lagar, förordningar och branschens regler för god affärsetik och seriöst företagande. För anläggningen fungerar certifieringen som en kvalitetsstämpel gentemot gäster och andra intressenter.

Fokusområden som omfattas av certifieringen:

- Hållbart företagande
- Regler och myndighetskrav
- Säkerhet
- Gästrelationer

Hållbart företagande

Detta område omfattar kriterier som rör hur verksamheten bedrivs som arbetsgivare och företag. En certifierad anläggning ska uppfylla Svensk Campings etiska regler och bedriva verksamheten på ett ansvarsfullt och hållbart sätt ur socialt, miljömässigt och ekonomiskt perspektiv.

1.1	Verksamheten har tagit del av Svensk Campings etiska regler och bedriver sin verksamhet i enlighet med dessa.
1.2	Erbjuder alla anställda och praktikanter en trygg och trivsamt arbetsmiljö samt anställningsvillkor och löner som motsvarar branschpraxis och grundläggande principer i kollektivavtal
1.3	Bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete. <i>Stöd kring kriteriet finns på www.svenskcamping.com/medlemsportal/</i>
1.4	Inte diskriminerar någon anställd, praktikant, arbetssökande, inhyrd eller inlånad medarbetare eller någon gäst/kund på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning
1.5	Följer lagen om kassaregister.
1.6	Följer gällande bokförings- och redovisningsregler.
1.7	Betalar korrekta skatter och avgifter i tid.
1.8	Följer övrig gällande lagstiftning.

Regler och myndighetskrav

Detta område avser efterlevnad av lagstiftning, myndighetskrav samt Svensk Campings standardkrav. Uppfyllelse av dessa krav är en grundläggande förutsättning för att vara certifierad svensk campingplats.

2.1	Uppfyller samtliga tillämpliga standardkrav enligt Svensk Camping.
-----	--

2.2	Registrerar utländska gäster enligt Schengenavtalet. <i>Utländska gäster ska registreras enligt Schengenavtalet, vilket innebär att uppgifter om gästens identitet och vistelse dokumenteras vid ankomst. För stöd i hur registreringen kan genomföras, se Svensk Campings lathundar och vägledningar.</i>
2.3	Vid försäljning av paketresor enligt paketreselagen tecknas och erläggs resegaranti i enlighet med gällande lagstiftning. <i>Vid försäljning av paketresor gäller särskilda krav enligt paketreselagen, bland annat att resegaranti ska finnas. Kravet gäller endast om anläggningen erbjuder paketresor enligt lagens definition. För vägledning, se Svensk Campings stödmaterial eller Kammarkollegiets information.</i>
2.4	Redovisar beläggningsstatistik.
2.5	Har tillräckligt antal toaletter, duschar och tvättställ, både för att uppfylla miljöbalkens krav, men framför allt för att tillfredsställa gästernas behov. Detta betyder att det för vissa anläggningar kan behöva mer än vad som anges i Svensk Campings grundläggande riktlinjer i standardkraven. <i>Antalet toaletter, duschar och tvättställ ska vara anpassat efter anläggningens storlek och gästernas behov. Svensk Campings standardkrav anger miniminivåer, men i vissa fall kan en högre nivå behövas. Se standardkraven för vägledning kring dimensionering.</i>
2.6	Ger gästerna tillgång till övrig service som möjlighet till matlagning, disk, klädvård och latrintömning. Även här är det miniminivåer som anges i riktlinjerna i standardkraven så det är viktigt att se till gästernas behov. För vildmarkscamping krävs endast tillgång till disk och latrintömning och för ställplatser är kravet endast latrintömning. <i>Anläggningen ska erbjuda grundläggande service för gästens behov, såsom matlagning, disk, klädvård och latrintömning. Kraven kan variera beroende på anläggningstyp. Se standardkraven för vägledning kring dimensionering.</i>
2.7	Har tillgång till vattenposter.
2.8	Har en ordnad avfallshantering och bra information om hur systemet fungerar på platsen. All avfallshantering sker i slutna kärl/containers. Avfallshantering är placerad så att brandsäkerheten upprätthålls.

Säkerhet

Området omfattar systematiskt arbete för att förebygga risker och säkerställa en trygg miljö för gäster och personal.

3.1	Med hänsyn till gästernas säkerhet och trivsel på campinganläggningen finns det avgränsningar och information om tillträdesbestämmelser. Bom eller annat infartshinder finns vid risk för störande trafik.
3.2	Besiktar anläggningens elinstallationer. <i>Elinstallationer kontrolleras och besiktas i enlighet med gällande regelverk och med dokumentation som kan uppvisas vid behov.</i>
3.3	Genomför säkerhetsbesiktning av lekplatser. <i>Lekplatser säkerhetsbesiktas regelbundet enligt gällande standard eller motsvarande riktlinjer, och brister åtgärdas skyndsamt. Stöd kring kriteriet finns på www.svenskcamping.com/medlemsportal/</i>

3.4	Bedriver systematiskt brandskyddsarbete. <i>Systematiskt brandskyddsarbete bedrivs i enlighet med gällande föreskrifter, inklusive rutiner för kontroll, dokumentation och åtgärder.</i>
3.5	Arbetar för att förebygga legionella. <i>Anläggningen ska arbeta förebyggande för att minska risken för legionella i vatteninstallationer. Det kan exempelvis innebära temperaturkontroller och regelbunden genomspolning. Se Folkhälsomyndighetens vägledning för mer information.</i>
3.6	Har förbandsmaterial tillgängligt och påfyllt placerat i receptionen eller på annan central plats.

Gästrelationer

Området omfattar hur anläggningen informerar, kommunicerar och hanterar relationen till gäster före, under och efter vistelsen.

4.1	Gästrelationer präglas av tydlighet, respekt och korrekt information i enlighet med Svensk Campings etiska regler.
4.2	Anläggningen är öppen för in- och utcheckning på anslagna tider.
4.3	Personal finns tillgänglig när campinganläggningen anger att den är öppen. Daglig tillsyn av området sker. <i>Det ska finnas möjlighet för gäster att få kontakt med personal under anläggningens öppettider. Tillsyn av området ska ske regelbundet för att upprätthålla trygghet och service.</i> Gästinformation är tillgänglig dygnet runt och finns på erforderliga språk (minst svenska och engelska). Informationen är enhetlig och innehåller minst följande information: <i>Gästinformationen ska vara tydlig, aktuell och lätt att ta del av för gästen under hela vistelsen. Informationen kan vara digital, fysisk eller en kombination av båda.</i> • Öppettider • Ordningsföreskrifter • Regler för uppställning av husvagn/husbil/tält • Information om hur man larmar och nummer till SOS-alarm
4.4	Kontaktuppgifter till ansvarig för campinganläggningen
4.5	Tydligt informerar gästerna om vilka bokningsregler som gäller på anläggningen
4.6	Har rutiner för klagomålshantering <i>Det ska finnas rutiner för hur synpunkter och klagomål tas emot, hanteras och följs upp. Syftet är att säkerställa att gästers ärenden tas om hand på ett strukturerat och professionellt sätt. Mallar och exempel finns hos Svensk Camping (www.svenskcamping.com/medlemsportal/).</i>
4.7	Upplyser missnöjda kunder om möjlighet till tvistlösning hos Allmänna reklamationsnämnden (ARN) samt följer de beslut som fattas av nämnden i ärendet. <i>Missnöjda kunder ska informeras om möjligheten att få sitt ärende prövat av Allmänna reklamationsnämnden (ARN). Anläggningen ska följa ARN:s beslut i de fall ett ärende prövas.</i>
4.8	Presentera skylt för certifiering väl synlig anslagen i receptionsområdet.

Klassificering

Svensk Campings klassificering är ett system som hjälper till att sätta rätt förväntningar och leverera på dem. Den fungerar som ett verktyg för att attrahera rätt kunder och skapa nöjdare gäster. Samtidigt bidrar klassificeringen till branschens kvalitetsutveckling och kan vara en avgörande faktor i gästernas val av campingplats.

Poängen presenteras i stjärnformat, där anläggningen kan tilldelas mellan tre och fem stjärnor samt Vildmark beroende på resultatet.

Fokusområden som omfattas av klassificeringen:

- Servicehus
- Området
- Faciliteter
- Aktiviteter

Kriterier och bedömning

Kriterierna är indelade inom fyra huvudkategorier, med poängfördelning enligt nedan. Utfallet i varje huvudkategori påverkar slutresultatet olika mycket där IT-stödet gör slutgiltig beräkning.

Huvudkategori	Antal kriterier	Max poäng
Servicehus	19	255
Området	18	268
Faciliteter	14	237
Aktiviteter	22	196
Totalt	73	956

Resultat

Resultatet redovisas med tre till fem stjärnor. En högre stjärnnivå innebär att anläggningen sammantaget erbjuder en högre standard och ett mer omfattande utbud inom klassificeringens fyra områden.

Anläggningar som inte når över 52% av poängen har status som certifierad.

Antal stjärnor	Uppnådd andel
Fem	88% – 100%
Fyra	73% – 87%
Tre	52% – 72%

1 Kriterier, Servicehus

1.1 Personlig hygien

1.1.1 Dokumenterade städrutiner.

Varje kriterie ger poäng var för sig (max 10 poäng).

Dokumenterade städrutiner för servicehus. Underlag för städning ska finnas tillgänglig internt.	5
Städning följs upp med dokumenterad egenkontroll Egenkontroll = dokumenterad uppföljning där utförd städning kontrolleras och signeras, t.ex. via checklista eller digitalt system. Informationen är publik.	5

1.1.2 Uppvärmda lokaler

Alla sanitära lokaler ska hålla minst +20°C alla dagar som det finns gäster på campingplatsen.

1.1.3 Toalett

För att erhålla poäng för toalett behöver man möta standardkraven för toalettutrymmen. Vid unisexlösning ska alla väggar och dörrpartier utföras från golv till tak. Kraven ska uppfyllas på samtliga avdelningar i samtliga servicehus.

Standardkrav på grundutrustning för toalettutrymmen: Vattentoalett, toalettpapper. Klädkrokar på alla toaletter. Varje toalettavdelning ska ha tvättställ med reglerbart vatten och papperskorg i anslutning till toaletterna. På varje dam- och unisextoalett ska det finnas sanitetspåsar eller behållare med lock.	10
Möter ovan kriterier, dessutom finns automater med flytande tvål, torkpapper/ handtork och papperskorgar vid tvättställ, på varje toalettavdelning.	15
Möter ovan kriterier, dessutom finns minst en wc med tvättställ	20
Möter ovan kriterier, dessutom finns kombinationsbadrum (toalett, dusch och tvättställ). Om detta tillhandhålls i särskild byggnad får avståndet från längst bort liggande tomt ej överstiga 200 meter.	25

1.1.4 Duschutrymmen

För att erhålla poäng för dusch behöver man möta standardkraven för samtliga duschutrymmen. Vid unisexlösning ska alla väggar och dörrpartier utföras från golv till tak. Kraven ska uppfyllas på samtliga avdelningar i samtliga servicehus.

Standardkrav på grundutrustning för duschutrymmen: Reglerbart varmt/kallt vatten. Klädkrokar och sittmöjligheter vid omklädningsplatsen. Avställningsyta för duschprodukter i duschutrymmet.	5
Möter ovan kriterier, dessutom finns avskärmade duschar.	10

Möter ovan kriterier, dessutom finns minst 1 dusch med dörr och omklädningsplats samt 2 eller fler med handdusch - Detta uppfylls i varje duschavdelning/servicehus. <i>Med omklädningsplats avses en avskild yta med sittmöjlighet och klädkrok i anslutning till duschen.</i>	15
Möter ovan kriterier, dessutom är mer än hälften av duscharna med dörr och omklädningsplats samt handdusch. Detta uppfylls i varje duschavdelning <i>Med omklädningsplats avses en avskild yta med sittmöjlighet och klädkrok i anslutning till duschen.</i>	20
Möter ovan kriterier, dessutom är samtliga duschar med dörr och omklädningsplats samt handdusch. Uppfylls i varje duschavdelning <i>Med omklädningsplats avses en avskild yta med sittmöjlighet och klädkrok i anslutning till duschen.</i>	25

1.1.5 Tvättstall

Kriteriet syftar till i vilken utsträckning anläggningen tillhandahåller handtvättsmöjligheter i servicehusen. Kraven ska uppfyllas på samtliga avdelningar

Tvättstall med reglerbart vatten samt med spegel finns.	5
Möter ovan kriterier, dessutom med avställningsyta vid tvättställen/handfaten.	10

1.1.6 Eluttag/ Skönhetsavdelning

Eluttag ska vara 230 volt och vara skyddade med jordfelsbrytare.

Det finns en dedikerad skönhetsyta, avskild från det ordinarie tvättstället, med eluttag, spegel, avställningsyta och belysning, i varje dam/herr/unisexavdelning.	5
Det finns minst en separat hårvårdsavdelning/rum på anläggningen med eluttag, spegel och avlastningsyta (bänk/bord) samt god belysning. Utrymmet ska vara könsneutralt eller i både herr och dam-avdelning	10

1.1.7 Familjebadrum

Avser utrymme för gemensam hygien där vuxen och barn kan använda funktionerna samtidigt. Rummet ska vara utformat så att en vuxen praktiskt kan hjälpa barn vid dusch och hygien, samt ha tillräcklig yta och funktioner för att flera personer vistas i rummet samtidigt. Rummet ska vara 6 m². (Utrymmen mindre än 6m² anses vara kombinationsbadrum)

Det finns minst ett familjebadrum per påbörjade 200 enheter. <i>Familjebadrum ska vara könsneutrala och innehålla toalett, handdusch, tvättställ, spegel, flytande tvål, papperskorg, sittplats och klädkrokar Dusch skall vara avskärmad med draperi eller skärmvägg. Det skall finnas avskärmning mellan toalett och dusch.</i>	10
Det finns minst ett familjebadrum per påbörjade 150 enheter. <i>Familjebadrum ska vara könsneutrala och innehålla toalett, handdusch, tvättställ, spegel, flytande tvål, papperskorg, sittplats och klädkrokar Dusch skall vara avskärmad med draperi eller skärmvägg. Det skall finnas avskärmning mellan toalett och dusch.</i>	15
Det finns minst ett familjebadrum per påbörjade 100 enheter. <i>Familjebadrum ska vara könsneutrala och innehålla toalett, handdusch, tvättställ, spegel, flytande tvål, papperskorg, sittplats och klädkrokar Dusch skall vara avskärmad med draperi eller skärmvägg. Det skall finnas avskärmning mellan toalett och dusch.</i>	20
Det finns minst ett familjebadrum per påbörjade 100 enheter. Utformat för samtidig användning av barn och vuxen genom minst två av följande egenskaper: - tvättställ i barnanpassad höjd eller kompletterat med pall/steg, - extra avställningsyta (för kläder, hygienartiklar etc.), - sittbänk eller motsvarande, - tydlig fri golvyta som möjliggör att hjälpa barn. <i>Rummet ska vara praktiskt utformat så att en vuxen kan hjälpa ett barn vid dusch och hygien. Anpassning avser användning tillsammans med barn, inte spädbarnsvård (t.ex. skötplats eller babybadkar)</i>	25
Det finns minst ett familjebadrum per påbörjade 100 enheter. Utformat för samtidig användning av barn och vuxen genom minst två av följande egenskaper: - två duschar - två toaletter - två tvättställ eller motsvarande lösning för barn och vuxen - samt barnanpassad utformning enligt 25p <i>Rummet ska kunna användas av flera personer i familjen samtidigt, utan att funktioner blockerar varandra. Parallell användning innebär att flera personer kan använda olika funktioner samtidigt (t.ex. dusch och toalett) utan att behöva vänta på varandra.</i>	30

1.1.8 Barnhygien

Avser särskilt anpassade utrymmen för vård av små barn och spädbarn. Fokus ligger på ergonomi, säkerhet och funktioner som underlättar skötsel, tvätt och omvårdnad i arbetshöjd för förälder.

Skötplats ska vara anpassad för ändamålet med ett djup om minst 70 cm. Ytan som barnet ligger på ska vara av mjukare material. Utrymmet ska alltid vara tillgängligt för småbarnsfamiljer och anordnas på könsneutral plats.	10
<i>Avser grundläggande skötsel av små barn (blöjbyte etc.)</i>	
Skötrum för vård av spädbarn med skötplats, babybadkar och handdusch i arbetshöjd för förälder. Babybadkar ska vara avsett för ändamålet och fast monterat med eget avlopp.	15
<i>Babybadkar och handdusch ska vara utformade så att barnet kan tvättas i ergonomisk arbetshöjd för vuxen.</i>	
Skötrum för vård av spädbarn med skötplats, babybadkar och handdusch i arbetshöjd för förälder samt toalett och dusch avsett för barn. Babybadkar ska vara avsett för ändamålet och fast monterat med eget avlopp.	20
<i>Dusch avsett för barn innebär låg placering eller lösning som möjliggör säker duschning av barn i arbetshöjd för vuxen.</i>	

1.1.9 Husdjurshygien

Hunddusch finns på området	5
----------------------------	---

1.2 Kök

1.2.1 Matlagning

Tillgång till vatten i utrymmet, torkpapper och papperskorg ska finnas vid matlagingsplatsen.

Matlagingsplats med spis inomhus.	5
Spis, ugn och mikrougn inomhus i alla gemensamma kök.	10

1.2.2 Matlagningshygien

Hantering och tillgänglighet i matlagingsutrymme

Det finns avfallshantering i matlagingsutrymmet för brännbart och matavfall.	5
<i>Vid matlagings-platsen kan gäst sortera sitt avfall i brännbart samt matavfall i tydligt markerade kärl.</i>	

1.2.3 Matplats

Gästernas möjlighet att nyttja matplats. Ändamålsenligt och anpassat för platsens storlek.

Det finns matplatser med sittmöjlighet och bord, utomhus.	3
Det finns matplatser med sittmöjlighet och bord under tak.	6

Det finns matplatser inomhus i anslutning till matlagningsplats	12
Det finns matrum inomhus i anslutning till matlagning. <i>Matrummet ska vara fysiskt avskilt från matlagningsplatsen, t.ex. genom eget rum eller tydlig rumsavdelare — för en lugnare, mer avskild måltidsupplevelse.</i>	15

1.2.4 Disk

Antalet diskplatser inomhus ska minst motsvara antalet matlagningsplatser inomhus. Resterande kan vara under tak. Snabbgående diskmaskin räknas som 3 diskplatser men handdiskmöjlighet ska finnas.

Reglerbart vatten vid varje diskplats. Vid diskplats finns torkpapper och papperskorg	5
Möter ovan kriterier. Dessutom med diskställ samt skilda hoar för disk och skölj inomhus. <i>Att tillhandahålla diskbalja motsvarar ytterligare ho.</i>	10
Diskmaskin i industriutförande. Minst 1 per 200 campingenhet (tomt/stuga).	15

1.3 Klädvård

1.3.1 Klädvård

Särskild plats med tvättmaskin.	5
Möter ovan kriterier. Dessutom med tvätttho och reglerbart varmt/kallt vatten, tvättmaskin, torktumlare/ torkskåp/ torkrum samt strykmöjlighet. <i>Särskild plats för klädvård med tillgång till tvätttho och reglerbart varmt/kallt vatten samt strykjärn och strykbräda i samma rum eller i direkt anslutning. Utrymmet tillåter även arbetsutrymme för lika antal personer som det finns tvättmaskiner.</i>	10
Möter ovan kriterier. Dessutom finns det arbetsutrymme för det antal personer som det finns tvättmaskiner. <i>Särskild plats/utrymme för klädvård med tillgång till tvätttho och reglerbart varmt/kallt vatten samt strykjärn och strykbräda i samma rum eller i direkt anslutning.</i>	15

1.4 Latrintömning

1.4.1 Latrintömning av lösa tankar

Anordning, med spolning runt kanterna, anpassad för tömning och spolning av lösa tankar. Krok för spillvattenlunga. Möjlighet till handtvätt.

Det finns avskärmad specialanordning för tömning och spolning av lösa tankar. <i>Anordningen ska vara placerad eller avskärmad så att tömning kan ske utan onödig insyn eller störning för övriga gäster.</i>	5
Avskärmad specialanordning för tömning och spolning av lösa tankar under tak. Avlastningsbänk för spillvattendunk/kassettoa. Tvättställ med reglerbart vatten, tvålautomat, torkpapper och papperskorg ska finnas	10

1.4.2 Tömningsautomat

Tömningsautomat	10
-----------------	----

1.4.3 Latrintömning av fasta tankar

Gästen ska kunna tömma sina fasta tankar på husvagn/husbil utan någon hjälp från campingplatsen

Det finns anordning för tömning av fasta tankar utomhus.	5
Möter öva kriterier. Dessutom finns handtvätt i anslutning med reglerbart vatten, tvålautomat, torkpapper och papperskorg.	10

1.4.4 Samordnad latrintömning

Tömningen av lösa och fasta tankar samordnad på platsen.

Tömningen av lösa och fasta tankar samordnad på platsen.	5
--	---

2 Kriterier Området

2.1 Infrastruktur

2.1.1 Inhägnad/infart/bom

Med hänsyn till gästernas säkerhet och trivsel på campingplatsen ska det finnas staket och skyltar i en utsträckning som begränsar fritt tillträde. Kan vara skapad (staket, häck el. motsv.) eller naturlig (berg, sjö, vattendrag mm). Bom eller annat infartshinder vid risk för störande trafik. Infarten till campingplatsen ska vara väl markerad och planerad så att trafiken flyter även vid in- och utcheckningsköer.

Det ska vara avspärrat med bom, kedja eller grind vid infarterna som bör hållas stängda mellan ca kl. 23–07.	10
Möter ovan kriterier. Dessutom består infarten till receptionsområdet av minst två markerade körbanor (fördelade på in- och ut-fart). Det finns även markerad och skyltad yta för in och utcheckande ekipage.	15
Möter ovan kriterier. Dessutom finns en tredje, separat markerad körbana vid receptionsområdet avsedd enbart för fordon som inte ska checka in eller ut <i>t.ex. leverantörer, dagsbesökare eller gäster med förbokad tomt</i>	20

2.1.2 Vägar

Vägar ska vara jämna och ha bärkraftig beläggning i gott skick samt vara väl dränerade.

Huvudvägar inom området med beläggning av asfalt, alternativt välskött hårdgjord och dammfri yta. <i>Dammfri = yta som inte dammar vid normal trafik (t.ex. asfalt, grus, stabiliserat material). Vid behov dammbundet eller saltbehandlat.</i>	10
Samtliga vägar inom området med beläggning av asfalt, alternativ välskött hårdgjord och dammfri yta <i>Dammfri = yta som inte dammar vid normal trafik (t.ex. asfalt, grus, stabiliserat material). Vid behov dammbundet eller saltbehandlat.</i>	20

2.1.3 Belysning

Belysning ska finnas minst vid servicehus och entréer. Kravet omfattar all den tid platsen har öppet.

Belysning medger att gäst kan nå servicehus.	5
--	---

2.1.4 Parkering

Syftar till att kategorisera anläggningens parkeringsmöjligheter för gäster och besökare.

Parkeringsmöjlighet finns för externa besökare och sena gäster utanför eller i direkt anslutning till campingområdet. <i>Avser enklare parkeringsyta för besökare och gäster som anländer eller lämnar anläggningen utanför ordinarie receptionstider.</i>	5
Möter ovan kriterier. Dessutom finns särskilt anordnad parkering i direkt anslutning till campingområdet, dimensionerad och anpassad för att regelbundet ta emot externa besökare. <i>Parkeringen ska vara anpassad för att kunna ta emot flera samtidiga externa besökare, exempelvis gäster till restaurang, bad, minigolf, aktiviteter, butik eller andra delar av anläggningens utbud. Bedömningen görs i förhållande till anläggningens storlek och besöksutbud.</i>	8

2.1.5 Elbilsaddning

Laddning av elfordon

Gäster har möjlighet att ladda elfordon i nära anslutning till anläggningen <i>Nära = inom 150m från incheckningsområdet</i>	5
Anläggningen tillhandahåller själva laddning av elfordon för gäster och besökande. <i>gästen ska själv kunna utföra laddningen utan hjälp från personal etc.</i>	10

2.1.6 Skyltning

Avser fysiskt skyltning på området. Varje service ger poäng var för sig (max 25 poäng).

Skytning av funktioner och säkerhetsutrustning <i>Anläggningens centrala funktioner, exempelvis reception, servicehus, toaletter och gemensamma utrymmen, samt säkerhetsutrustning såsom brandsläckare och hjärtstartare, är tydligt och väl synligt skyltade.</i>	10
Hänvisnings- och orienteringsskytning <i>Tydlig hänvisningsskytning finns vid relevanta vägval och hjälper gästen att hitta till exempelvis reception, campingområden, servicehus, stugor, bad, restaurang, aktiviteter och andra centrala funktioner på anläggningen.</i>	10
Enhetlig grafisk utformning <i>Anläggningens skyltning har en genomgående och medvetet utformad grafisk profil, med enhetligt uttryck i exempelvis färg, form, symboler och typografi.</i>	5

2.1.7 Vattenposter

Ev. slang ska inte kunna nå marken. Vattenpost ska vara försedd med brunn eller stenkista samt märkt med symbol "Dricksvatten".

Det är maximalt 150 meter till vattenpost från campingtomt.	3
Det är maximalt 100 meter till vattenpost från campingtomt.	6

Det är maximalt 50 meter till vattenpost från campingtomt.

10

2.1.8 Avfallshantering

Ordnad hantering och tydlig information om hur systemet fungerar på platsen. All avfallshantering ska ske i slutna kärl. Kärlet för grillkol ska ha lock. Avfallshanteringen ska lokaliseras så att brandsäkerheten kan upprätthållas.

Utöver vanligt restavfall/brännbart finns särskilt kärl med lock för grillkol och engångsgrillar. 5

Möter ovan kriterier. Dessutom finns sopkärl och containers som är avskärmade på minst 3 sidor och står på fast underlag. Avskärmning behövs inte vid underjordsbehållare eller vid slutna sopskåp. 10

Det finns en avfallsstation där gästen kan sortera minst fyra avfallsfraktioner utöver restavfall, i enlighet med kommunens insamlingssystem. 20
Avfallsstationen ska vara tydligt skyltad och ge gästen möjlighet att sortera flera av de fraktioner som normalt uppkommer under vistelsen, exempelvis plast-, pappers-, glas- och metallförpackningar. Sorteringen ska vara samlad och lätt att förstå.

Möter ovan kriterier. Dessutom är avståndet från längst bort belägen tomt till närmaste avfallsstation bör inte överstiga 250 meter. 25
Varje avfallsstation ska erbjuda sortering av samma eller likvärdiga fraktioner som huvudstationen. Syftet är att göra sortering lättillgänglig för gästen och minska behovet av långa transporter inom området.

2.2 Campingtomter

2.2.1 Tomtmark

Kriteriet avser hur väl tomtmarken är iordningställd och underhållen för gästens vistelse — ytans skick, jämnhet och dränering. Underlaget ska tåla att fordon körs på ytan och ska vara så plant att uppställning kan ske utan hjälp av nivåreglerande hjälpmedel. (För bärighet och dimensionering avsedd för tyngre fordon, se kriterium 2.2.3.)

Minst 25 % av tomterna har ett anlagt ytskikt avsett för uppställning (t.ex. gräs, grus, flis eller motsvarande) och är i vårdat skick — fritt från tydliga ojämnheter, lerbildning eller kala partier. 5
Tomterna ska vara tydligt iordningställda för uppställning och underhållas så att de upplevs som vårdade och funktionella.

Minst 75 % av tomterna har ett anlagt ytskikt avsett för uppställning (t.ex. gräs, grus, flis eller motsvarande) och är i vårdat skick — fritt från tydliga ojämnheter, lerbildning eller kala partier. 10
Tomterna ska ha ett tydligt anlagt ytskikt som är avsett för uppställning och ger ett välskött helhetsintryck.

Minst 90 % av tomterna har ett anlagt ytskikt avsett för uppställning (t.ex. gräs, grus, flis eller motsvarande) och är i vårdat skick — fritt från tydliga ojämnheter, lerbildning eller kala partier. 15
Tomterna ska ha ett tydligt anlagt ytskikt som är avsett för uppställning och ger ett välskött helhetsintryck.

2.2.2 Premiumtomter

Premiumtomter avser särskilt iordningställda campingtomter med förhöjd komfort och standard utöver anläggningens ordinarie tomter.

Minst 5 % av tomterna har en särskilt iordningställd uppställningsyta utöver grundstandarden — t.ex. trall, plattsatt yta eller annan tydligt uppgraderad lösning (s.k. premiumtomter) — som ger gästen en förhöjd komfort.	5
<i>Avser tomter med tydligt uppgraderad yta eller utrustning utöver grundstandarden, t.ex. trall, plattsatt yta, extra avgränsning eller motsvarande — ofta marknadsförda som premium- eller komforttomter.</i>	
Minst 10 % av tomterna har en särskilt iordningställd uppställningsyta utöver grundstandarden — t.ex. trall, plattsatt yta eller annan tydligt uppgraderad lösning (s.k. premiumtomter) — som ger gästen en förhöjd komfort.	10
<i>Avser tomter med tydligt uppgraderad yta eller utrustning utöver grundstandarden, t.ex. trall, plattsatt yta, extra avgränsning eller motsvarande — ofta marknadsförda som premium- eller komforttomter.</i>	

2.2.3 Tomter anordnade för tyngre campingfordon.

Kriteriet avser tomternas förmåga att ta emot tyngre campingfordon över 3 500 kg, med avseende på bärighet, storlek och framkomlighet.

Minst 10 % av tomterna är anpassade för campingfordon över 3 500 kg totalvikt, med tillräcklig bärighet och framkomlighet för att större husbilar och husvagnsekipage ska kunna ställas upp utan risk för fastkörning.	10
<i>Avser bärighet och framkomlighet för fordon med totalvikt över 3 500 kg — t.ex. större husbilar och tunga husvagnsekipage. Tomterna ska tåla belastningen utan att fordonet kör fast.</i>	
Minst 20 % av tomterna anpassade för campingfordon över 3 500 kg totalvikt, och är även dimensionerade i storlek och utformning för att rymma större ekipage utan behov av nivåreglerande hjälpmedel.	15
<i>Tomterna ska vara dimensionerade i storlek och utformning för tyngre ekipage. Uppställning ska kunna ske utan risk för fastkörning och utan behov av omfattande manövrering eller nivåreglerande hjälpmedel.</i>	

2.2.4 Särskilda tältområde med el

Tältplatser som ej är att förväxla med att erbjuda att tälta på campingtomt för ekipage.

2.2.5 Tomtyta

Tomt för husvagn ska vara minst 80 m². Specialtomter för husbil kan vara mindre likaså tomter avsedda endast för tält. Avstånd till närmaste enhet ska följa räddningstjänstens anvisningar (minst 4 m)

Minst 25% med 100 m ² eller större.	10
Minst 50% med 100 m ² eller större.	15
Minst 50% med 100 m ² samt 50 % med 120 m ² eller större.	20

2.2.6 Tomtnummering

I vilken utsträckning är iordningställda tomter numrerade för gäster enkelt ska finna sin plats.

Samtliga tomter med el är numrerade.	5
Samtliga tomter är numrerade.	10

2.2.7 Tomtmarkering

Kravet gäller hela området och tomtens gränser ska vara tydliga för gästen. Tomtens hörn ska framgå genom anordnad eller naturlig markering, exempelvis stolpar, markering i marken, häck, buskage eller annan tydlig avgränsning.

Samtliga 4 hörn tydligt markerade på minst 50% av alla tomter.	5
Samtliga 4 hörn tydligt markerade på minst 75 % av alla tomter.	10

2.2.8 Eluttag

Områden avsedda enbart för tält medräknas ej.

50% av tomterna ska ha el, 10 A.	5
70% av tomterna ska ha el, 10 A	10
90% av tomterna ska ha el, 10 A.	15

2.2.9 Jordfelsbrytare

Alla eluttag med jordfelsbrytare.	10
-----------------------------------	----

2.2.10 Vatten och avlopp på tomt

Ska vara anordnade så att luktproblem ej uppstår. Vattenpost ska vara försedd med brunn eller stenkista.

Varje service ger poäng var för sig (max 20 poäng),	
Vattenpost i tomtgräns på 20%, av campingtomterna.	5
Separat vattenanslutning för tomt på 40%, av campingtomterna.	5
Anslutning för spillvatten på 5%, minst 20 campingtomter.	5
Anslutning för spillvatten och latrin på 5%, minst 20 campingtomter.	5

2.2.11 Internet

Trådlöst eller kabelanslutet.

Tillgängligt på delar av området.	5
-----------------------------------	---

Tillgängligt på 50% av området.	10
Tillgängligt på 90% av området.	15

3 Kriterier Faciliteter

3.1 Reception

3.1.1 Reception

Receptionen ska vara öppen för in- och utcheckning dagligen på anslagna tider.

Kiosk eller liknande byggnad med betjäning genom lucka. Ordnad så att gästen är helt skyddad för vind och regn.	5
Reception inomhus med bemanning och möjlighet att hantera in- och utcheckning under angivna tider. <i>Det innebär att: gäster kan checka in och få service vid en tydlig mottagningsyta receptionen är bemannad under fasta tider grundläggande information om anläggningen och närområdet finns tillgänglig</i>	10
Separat reception inomhus med kapacitet att hantera flera sällskap med yta för att vänta inomhus. <i>Receptionen ska vara utformad så att flera gäster kan vistas och få service samtidigt utan trängsel. Det innebär att: det finns tillräcklig yta för kö, väntande gäster och service på ytan flera gäster har möjlighet att checka in/ut parallellt flödet är organiserat så att köbildning minimeras</i>	15

3.1.2 Digital in- och utcheckning

Digital in- och/eller utcheckning erbjuds som komplement till bemannad service. <i>Digital incheckning innebär att gästen kan genomföra incheckningen och få tillgång till sin bokade tomt eller boende utan personlig betjäning i reception. Lösningen kan exempelvis vara webbaserad, appbaserad, automatisk eller motsvarande.</i>	5
--	---

3.1.3 WC vid reception

WC tillgänglig i omedelbar anslutning till reception. <i>Gäst ska inte behöva lämna byggnaden för att nå toalett.</i>	3
--	---

3.1.4 Hjärtstartare

Hjärtstartare finns väl markerat på området	5
---	---

3.1.5 Gästinformation

Gästinformation ska vara tillgänglig dygnet runt och finnas på erforderliga språk (minst svenska och engelska). Informationen ska vara enhetlig, tydlig och tillgänglig för gästen. Varje service ger poäng var för sig (max 14 poäng).

Anslag om öppettider på platsen som helhet samt gällande reception, affär och övrigt utbud.	2
Karta eller skiss över området. Avser service- och säkerhetsanordningar	2

Ordningsföreskrifter anslagna.	2
Regler för uppställning av husvagn/husbil på tomt enligt lokal räddningstjänst	2
Information om hur man larmar samt nummer till SOS-alarmering.	2
Lokal och regional turistinformation finns tillgänglig	2
Kontaktuppgifter till campingplatsen.	2

3.1.6 Bokningsservice

Varje service ger poäng var för sig (max 20 poäng).	
Det ska vara möjligt för gäst att förboka campingtomt och/eller stuga.	5
Onlinebokning av campingtomt och stuga ska vara möjlig.	10
Onlinebokning av aktiviteter är möjligt	5

3.1.7 Digital kommunikation

Avser hur anläggningen kommunicerar med gäster före och under vistelsen. Det kan inkludera: hemsida, sociala medier, digital information på plats, utskick eller meddelanden. Informationen ska vara aktuell och relevant för gästen.

Anläggningen har en hemsida med grundläggande information <i>Exempelvis kontaktuppgifter, öppettider, vägbeskrivning och information om anläggningens utbud. Informationen ska vara aktuell och lätt att hitta.</i>	2
Möter ovan kriterier, dessutom finns aktuell information. <i>Innebär att hemsidan löpande uppdateras med information som är relevant inför eller under gästens vistelse, exempelvis aktuella öppettider, evenemang, aktiviteter eller tillfälliga förändringar i utbud och service.</i>	4
Möter ovan kriterier, dessutom används flera kanaler i gästkommunikation (T.ex hemsida, digitala skärmar, sociala medier, etc) <i>Innebär att anläggningen aktivt använder fler digitala kanaler för att nå gästen före eller under vistelsen, exempelvis hemsida, sociala medier, digitala skärmar, app, sms eller annan digital gästkommunikation.</i>	6

3.2 Personal

3.2.1 Tillsyn

Personal ska alltid vara tillgänglig när campingplatsen anger att den är öppen

Daglig tillsyn av området på anslagna tider. <i>Tillsyn genomförs dagligen av personal som kontrollerar området, servicefunktioner och ordning på anläggningen.</i>	5
Personal finns tillgänglig på området under anslagna öppettider <i>Personal ska kunna nås av gäster och vara tillgänglig för service, frågor och enklare åtgärder under anläggningens ordinarie öppettider.</i>	10
Möter ovan kriterier. Dessutom finns personal eller bevakningsfunktion tillgänglig på området under kvällstid efter att receptionen stängt. <i>Personal eller bevakningsbolag ska kunna ingripa vid störningar, incidenter eller akuta behov. När receptionen är stängd ska gäster tydligt informeras om hur kontakt tas med ansvarig funktion.</i>	15
Möter ovan kriterier. Dessutom finns aktiv personal i tjänst på anläggningen dygnet runt. <i>Aktiv personal i tjänst innebär att personal har arbetsuppgifter och ansvar under hela dygnet samt kan ingripa utan dröjsmål vid incidenter eller gästärenden. Driftansvarig eller ägare som enbart bor på området räknas inte som aktiv personal i tjänst.</i>	25

3.2.2 Utbildning

Varje service ger poäng var för sig (max 30 poäng).	
Dokumenterad utbildningsplan för ledare och personal.	10
Personal utbildad i HLR och/eller DHLR. Gäller all fast personal samt de med längre säsongsanställning. <i>Utbildningen skall vara dokumenterad och ange vilka som gått utbildning och vara högst 24 månader gammal.</i>	10
Personal tränad i insats vid brand och annan olycka. Gäller all fast personal samt de med längre säsongsanställning. <i>Utbildningen ska vara dokumenterad och ange vilka som gått utbildning och vara högst 24 månader gammal.</i>	10

3.2.3 Personalklädsel

Klädsel och namnbrickor som är relevant för den funktion personalen har.

All personal i reception och andra funktioner med direkt gästkontakt har lätt igenkännbar klädsel.	5
Samtlig personal på campingplatsen har lätt igenkännbar klädsel.	10

3.3 Service

3.3.1 Butiksservice

Det finns kiosk inom området. <i>Enklare försäljning av varor såsom dryck, snacks, glass eller liknande.</i>	5
Det finns kiosk med baslivs inom området. <i>Baslivs = enklare utbud för grundläggande behov (Bröd, mjölk, smör/pålägg, dryck). Täcker akuta behov</i>	10
Minilivs inom 1000 meter. Information om närmaste butik på karta, eller annat sätt, samt aktuella öppettider.	15
Minilivs inom området <i>Minilivs = liten butik med tillräckligt sortiment för att klara vardagen (Allt ovan, pasta, ris, konserver, såser, fler mejerivaror, ev.frys). Erbjuder möjlighet att laga mat.</i>	20
Fullservicebutik inom 1000 meter. Information om närmaste butik på karta, eller annat sätt, samt aktuella öppettider.	25
Fullservicebutik inom området <i>Fullservicebutik = erbjuder ett brett sortiment av dagligvaror, inklusive färskvaror.</i>	40

3.3.2 Matservice

Varje service ger poäng var för sig (max 14 poäng).	
Kaffeservering inom området	2
Gatukök eller enklare smårätter inom området <i>Servering av enklare maträtter, t.ex. hamburgare, korv eller liknande.</i>	5
Frukostpåse att hämta inom området	2
Frukostservering med buffè inom området	5

3.3.3 Restaurang

Kriteriet bedömer restaurangens tillgänglighet, menyutbud och servicenivå. Poängnivåerna skiljer mellan enklare matservering och restauranger som erbjuder ett bredare eller mer utvecklat restaurangkoncept. För att möta kriterierna ska restaurangen vara öppen minst fem dagar per vecka under en sammanhängande period om minst fem veckor.

Närliggande restaurang. Restaurang inom 1 000 meter från anläggningens gräns, samt att man ger information om restaurangens öppettider <i>Restaurangen ska vara möjlig att nå till fots eller med cykel. Anläggningen informerar gästen om läge, kontaktuppgifter och aktuella öppettider.</i>	15
Enklare matservering på området. Restaurang finns på eller i direkt anslutning till området med enklare matservering och regelbundna öppettider under säsong. <i>Restaurangen erbjuder ett begränsat utbud av måltider, exempelvis kaféservering, enklare lunchrätter, pizza eller liknande.</i>	20
Etablerad restaurang. Restaurang finns på eller i direkt anslutning till området och erbjuder ett varierat, måltidsinriktat utbud av huvudrätter samt regelbundna öppettider under anläggningens fullserviceperiod. <i>Menyn ska innehålla flera självständiga måltidsalternativ. Ett stort antal varianter inom samma typ av rätt, exempelvis pizza, hamburgare eller våfflor, är i sig inte ett varierat restaurangutbud.</i>	25
Utvecklad restaurang. Möter ovan kriterier. Dessutom erbjuder restaurangen ett utvecklat menyutbud med flera delar av måltiden och flera kategorier av rätter. <i>Utbudet omfattar exempelvis förrätter, flera typer av huvudrätter, vegetariska alternativ, barnalternativ och desserter. Restaurangen erbjuder servering vid minst ett huvudsakligt måltidstillfälle dagligen under fullserviceperioden.</i>	30
Restaurang som destination. Möter ovan kriterier. Dessutom erbjuder restaurangen en genomarbetad restaurangupplevelse med tydligt koncept, hög servicenivå och ett matutbud som utgör en väsentlig del av anläggningens erbjudande. <i>Restaurangen har en tydlig egen profil och håller en sådan nivå att den även är attraktiv för externa gäster. Bedömningen avser helheten av meny, koncept, miljö och service – inte enbart antalet rätter.</i>	40

3.3.4 Gästservice/ Serveringsrättigheter

Kriteriet avser möjlighet för gäster att ta del av servering av alkoholhaltiga drycker på anläggningen.

Serveringstillstånd finns inom 1 000 meter från anläggningen. <i>Gäster har tillgång till restaurang eller servering med serveringstillstånd inom gång- eller cykelavstånd från anläggningen.</i>	2
Serveringstillstånd finns på anläggningen <i>Avser giltigt serveringstillstånd enligt gällande lagstiftning. Serveringen ska vara tillgänglig för campingens gäster och erbjudas på anläggningen eller i direkt anslutning till området som en del av anläggningens restaurang- eller serveringsutbud.</i>	10

4 Kriterier Aktiviteter

4.1 Barnlek

4.1.1 Lekplats

Samlad och ordnad väl underhållen lekplats som är besiktad och har daglig tillsyn. Inhägnad vid riskfylld placering. Sittmöjligheter för föräldrar. En lekfunktion är ett enskilt lekredskap eller en tydligt avgränsad aktivitet som möjliggör lek, t.ex. gunga, rutschkana, klätterställning, sandlåda eller balansredskap.

Det finns enkel samlad lekplats med minst 3 olika aktiviteter.	5
Det finns samlad lekplats med flera, minst 5 aktiviteter.	10
Det finns välutrustad och samlad lekplats med större utbud av lekredskap som klätterställningar etc. minst 7 aktiviteter	15
Det finns välutrustad och samlad lekplats med minst 9 aktiviteter samt uppdelning för yngre och äldre barn .	20

4.1.2 Lekrum

Rum utrustat för barns lek. Öppet dagligen. Öppettider ska anslås dels vid lekrum, dels på platsinformation/anslagstavla samt i förekommande fall på webb-sida

Lekrum utrustat med möbler och lekutrustning för barn. <i>Utrymmet kan i det här fallet ha andra användningsområden är för barn utanför högsäsong.</i>	5
Större lekrum som är riklig möblering och utrustat med lekutrustning passande för både yngre och äldre barn <i>Utrustning som möjliggör lek för både yngre och äldre barn.</i>	8

4.1.3 WC vid lekrum

WC tillgänglig i eller i omedelbar anslutning till lekrum.	3
--	---

4.2 Bad

4.2.1 Friluftsbad

Avser badmöjligheter för campingens gäster i form av sjö, hav, älv eller annat friluftsbad. Högre poäng ges för badplatser som är anordnade och utvecklade för bad, vistelse och rekreation. Bad ska vara försedda med nåbar säkerhetsutrustning, modell livboj.

Anordnad badplats finns inom 1500m från campingområdet. Anläggningen informerar gäster om närmaste badplats samt hur den nås. Badplatsen behöver inte vara anordnad av anläggningen men ska finnas inom 1 500 meter från campingområdet.	10
Anordnad badplats på eller i direkt anslutning till området. Badplatsen ska vara iordningställd för bad och vistelse, exempelvis genom strand, brygga, stega eller motsvarande anordningar.	15
Möter ovan kriterier. Dessutom finns en utvecklad badmiljö med särskilt anordnade ytor för vistelse och rekreation. Badplatsen erbjuder mer än enbart badmöjlighet och omfattar exempelvis solytor, sittplatser, bryggor, strandytor, lekfunktioner eller andra anordningar som gör området till en attraktiv vistelsemiljö för flera målgrupper.	20

4.2.2 Pool

Pool med iordningställda ytor runt omkring för solbad och med sittmöjligheter. Lokalisering på eller i direkt anslutning till området, inom- eller utomhus. Om poolen drivs av annan aktör ska det finnas avtal om samarbete för campingplatsens gäster vid nyttjande av poolen.

Pool med en vattenyta om minst 35 m ²	10
Pool med en vattenyta om minst 60 m ²	15
Pool med en vattenyta om minst 150 m ²	25

4.2.3 Barnpool i anslutning till pool

Barnpool med en minsta vattenyta om 10 m ² .	5
---	---

4.2.4 Vattenrutschbana

Vattenrutschbana Vattenrutschbanan ska utgöra en tydlig del av pool- eller badanläggningens utbud och vara avsedd för en bredare målgrupp. Enklare rutschkanor för små barn omfattas inte.	5
---	---

4.2.5 Bastu

Bastu Bastun är tillgänglig för gäster (gemensam eller bokningsbar). Bastu kan vara traditionell, IR-bastu, ångbastu eller torrbastu.	5
--	---

4.2.6 Jacuzzi/annat bad.

Jacuzzi/annat bad. <i>Öppen alla dagar, möjlighet till bokning. Omklädningsmöjlighet och dusch i anslutning.</i>	5
---	---

4.2.7 Vattenaktiviteter

Avser vattenaktiviteter som bidrar till gästernas bad- och vattenupplevelse utöver själva badmöjligheten. Aktiviteten ska vara permanent eller säsongsvist uppställd och tillgänglig för anläggningens gäster.

Det finns minst en vattenaktivitet tillgänglig för badgäster. <i>Exempelvis hopptorn, flotte, vattenrutschkana, vattenlekutrustning, badbrygga med hoppmöjlighet eller motsvarande anordning.</i>	3
Det finns minst två vattenaktiviteter tillgängliga för badgäster. <i>Minst två olika typer av vattenaktiviteter erbjuds, exempelvis kombinationer av hopptorn, flotte, vattenrutschkana, vattenlekutrustning, hinderbana eller andra fasta anordningar kopplade till bad- och vattenupplevelsen.</i>	5
Det finns minst tre vattenaktiviteter tillgängliga för badgäster. <i>Minst tre olika typer av vattenaktiviteter erbjuds, exempelvis kombinationer av hopptorn, flotte, vattenrutschkana, vattenlekutrustning, hinderbana eller andra fasta anordningar kopplade till bad- och vattenupplevelsen.</i>	10

4.3 Övrigt

4.3.1 Aktivitetsservice

Avser anläggningens förmåga att erbjuda, förmedla eller tillgängliggöra aktiviteter för gäster under vistelsen. Bokningssättet påverkar inte bedömningen.

Enstaka aktivitet kan bokas eller förmedlas via anläggningen. <i>Anläggningen erbjuder eller hjälper gästen att boka minst en organiserad aktivitet, exempelvis guidning, uthyrning eller lokal upplevelse. Aktiviteten ska vara relevant för gästens vistelse och kunna bokas eller förmedlas praktiskt via anläggningen.</i>	2
Möter ovan kriterier. Dessutom kan flera aktiviteter bokas eller förmedlas via anläggningen. <i>Anläggningen erbjuder ett varierat aktivitetsutbud där gästen kan välja mellan flera organiserade aktiviteter eller upplevelser. Aktiviteterna kan erbjudas i egen regi eller genom samarbete med externa aktörer och ska vara tydligt tillgängliga för gästen under vistelsen.</i>	4

4.3.2 Hundrastgård

Hundrastgård <i>Avser en särskilt anordnad och inhägnad hundrastgård på eller i direkt anslutning till anläggningen, tillgänglig för gäster med hund.</i>	3
--	---

4.3.3 Samlingsrum

Enklare samlingsrum finns.

Gemensamt utrymme med sittplatser där gäster kan vistas inomhus. Kan vara kombinerat med annan funktion, exempelvis matplats eller uppehållsrum.

2

4.3.4 Aktivitetsutbud

Avser organiserade aktiviteter, upplevelser och särskilt utformade aktivitetsområden som bidrar till gästernas vistelse utöver grundläggande lek- och fritidsmöjligheter.

Det erbjuds ett planerat aktivitetsprogram under delar av säsongen. Minst en sammanhängande femveckorsperiod

Flera aktiviteter genomförs regelbundet och kommuniceras till gästerna genom aktivitetsprogram, veckoschema eller motsvarande.

5

Möter ovan kriterier. Dessutom finns ett samlat aktivitetsområde med flera permanenta aktivitetsfunktioner.

Området innehåller flera fysiska aktiviteter som är planerade att användas tillsammans, exempelvis hoppkudde, klätterlek, hinderbana, temalek eller liknande.

8

Möter ovan kriterier. Dessutom finns ett större tematiserat aktivitetsområde eller attraktion med flera samverkande delar som utgör en central del av anläggningens gästupplevelse.

Området är särskilt utformat som en sammanhängande upplevelse och omfattar flera attraktioner eller aktivitetsmiljöer. Exempel är större äventyrsområden, tematiserade aktivitetsparker eller motsvarande.

20

4.3.5 Aktivitetsytor

Iordningsställda ytor för t.ex. fotboll, tennis, boule, hoppkudde etc. 2 poäng per aktivitet - Max 10 poäng

Fotbollsplan

2

Beachvolleybollplan

2

Padelbana/Pickleball

2

Tennisplan

2

Multisportplan

2

Hoppkudde

2

Mini zoo

2

Pingisbord

2

Cykelbana

2

Basket

2

Boulebana

2

Fresbeegolf	2
Naturhinderbana	2

4.3.6 Minigolf

Minigolf.	5
-----------	---

4.3.7 Äventyrsgolf

Äventyrsgolf.	10
---------------	----

4.3.8 Uthyrningsverksamhet

Avser uthyrning av som främjar aktivitet. 1 poäng per aktivitet - Max 5 poäng.

Cykel	1
Kanot	1
Roddbåt	1
Kajak	1
SUP	1
Trampbåt	1
Trampbil	1
Cykelbilar	1
Elcykel	1
Motorbåtar	1
Racket (badminton, pingis, padel, tennis, etc)	1
Fiskeutrustning	1
Snorkelutrustning	1

4.3.9 Signaturaktiviteter

Särskilt anpassade och utvecklade aktiviteter för att bredda målgrupp. Ska finnas på eller i nära anslutning till anläggningen och vara direkt tillgänglig för anläggningens gäster. 5 poäng per aktivitet maximalt 3 olika aktiviteter - max 15p

Höghöjdsbana	5
--------------	---

Zipline	5
Rodel	5
Gokart / bilbana	5
Wakeboardpark/vattenskidorbana <i>kan vara i anslutning till området</i>	5
Pumptrack	5
Golfbana <i>kan vara i anslutning till området / extern leverantör</i>	5
Bike park / MTB-bana	5
Skidbacke/downhill (cykel)	5
Bowlingbana	5

4.3.10 Gym eller liknande, inom eller utomhus.

Träningsutrustning och träningsyta ska vara väl underhållna, säkra och fullt fungerande.

Enklare träningsmöjlighet med flera typer av träningsutrustning finns på eller i direkt anslutning till anläggningen. <i>Träningsmöjligheten ska vara i brukbart skick och avsedd för gäster. Utrustning och träningsyta ska vara väl underhållna, säkra och fullt fungerande.</i>	2
Särskilt träningsutrymme eller gym med utrustning för både konditions- och styrketräning finns på eller i direkt anslutning till anläggningen. <i>Träningsmöjligheten ska vara i brukbart skick och avsedd för gäster. Utrustning och träningsyta ska vara väl underhållna, säkra och fullt fungerande.</i>	4

4.3.11 Anordnad grillplats

På campingplatsen. <i>Det finns minst en anvisad plats för grillning som är tillgänglig för gäster. Tillfälliga eller privata grillar räknas inte.</i>	2
Iordningställd grillplats. Sittplatser, bord, flera grillpunkter på området. <i>Grillplatsen är utformad för gemensamt bruk och vistelse, med sittplatser och/eller bord för minst två sällskap.</i>	4

4.3.12 Vandringsleder och eller spår för motion och/eller cykel

Det finns markerad vandringsled/spår finns i anslutning till området. <i>Det finns tillgång till vandringsled, motionsspår eller cykelled i direkt anslutning till anläggningen. Leden behöver inte vara anlagd av anläggningen, men ska vara möjlig att nå och använda av gäster.</i>	2
Det finns markerad led med skyltning, startpunkt från anläggningen, karta/information. <i>Lederna är markerade och tillgängliga direkt från anläggningen eller via tydlig startpunkt. Det finns information för gästen, till exempel karta, skyltning eller beskrivning av sträckor. Gästen ska enkelt kunna förstå hur leden används.</i>	4

4.3.13 Fiske

Fiske möjligt i anslutning till anläggningen <i>Gäster har tillgång till fiske i närområdet, till exempel via sjö, hav eller vattendrag. Anläggningen informerar om möjligheten att fiska.</i>	2
lordningsställt fiske med brygga/platser eller organiserat fiske (Put & take). <i>Fisket är aktivt tillgängliggjort genom anläggningen, till exempel via brygga, anvisade fiskeplatser eller organiserat fiske (t.ex. put & take).</i>	4

Stugkategorisering

För att skapa en tydlig struktur och underlätta information om branschens stugutbud har SCS utökats med en kategorisering av stugor. Syftet med de olika kategorierna är att ge en bild av stugornas grundläggande funktioner och det totala stugutbudet på anläggningen.

Fokusområden som omfattas av stugkategoriseringen:

- Standard
- Hygien och Service
- Kök
- Sov-arrangemang
- Komfort och utrustning

Kriterier och bedömning

Stugkategorisering delar in anläggningens stugor i fem olika kategorier. Det finns ingen poängskala utan alla kriterier är obligatoriska inom respektive kategori.

Basic	Basic plus	Standard	Comfort	Premium
Värme och isolering i stugan ska klara angiven öppethållandeperiod	Värme och isolering i stugan ska klara angiven öppethållandeperiod	Värme och isolering i stugan ska klara angiven öppethållandeperiod	Värme och isolering i stugan ska klara angiven öppethållandeperiod	Värme och isolering i stugan ska klara angiven öppethållandeperiod
Stugan är underhållen in-och utvändigt. Inredning och inventarier är enhetligt, helt, rent och funktionsdugligt.	Stugan är underhållen in-och utvändigt. Inredning och inventarier är enhetligt, helt, rent och funktionsdugligt.	Stugan är underhållen in-och utvändigt. Inredning och inventarier är enhetligt, helt, rent och funktionsdugligt.	Stugan är underhållen in-och utvändigt. Inredning och inventarier är enhetligt, helt, rent och funktionsdugligt.	
				Boendet är av mycket hög standard, modern och genomgående hög kvalitet
Service som inte finns i stugan ska finnas tillgänglig i extern byggnad. Det kan vara vatten, wc, dusch, matlagning och disk.	Service som inte finns i stugan ska finnas tillgänglig i extern byggnad. Det kan vara vatten, wc, dusch, matlagning och disk.			

Basic	Basic plus	Standard	Comfort	Premium
	Varmt och/eller kallt vatten	Varmt och/eller kallt vatten	Varmt och/eller kallt vatten	Varmt och/eller kallt vatten
		Dusch	Dusch	Dusch
		WC	WC	WC
	Enklare köksutrustning - Kokplattor eller spishäll samt kylskåp	Enklare köksutrustning - Kokplattor eller spishäll samt kylskåp	Bättre köksutrustning - Spis eller spishäll, ugn/mikrovågsugn samt kyl med tillredningsyta (minst 60x60cm)	Bättre köksutrustning - Spis eller spishäll, ugn/mikrovågsugn, diskmaskin samt kyl och frys med tillredningsyta (minst 60x60cm)
Sovplatser i gemensamt utrymme. Golvbädd, våningssäng och/eller bäddsoffa	Sovplatser i gemensamt utrymme. Golvbädd, våningssäng och/eller bäddsoffa	Sovplatser i gemensamt utrymme. Golvbädd, våningssäng och/eller bäddsoffa	Sovmöjlighet i ett separat sovrum med dörr och golvbäddar. Övriga sängplatser kan vara i gemensamt utrymme eller i separat sovrum och får då vara våningssängar eller bäddsoffa. Loft räknas som separat sovrum om det finns trappa med armstöd upp till loftet.	Sovmöjlighet finns i minst två separata sovrum med dörr och golvbäddar. Övriga sovplatser kan vara i våningssäng eller gemensamt utrymme och får då vara våningssäng. Loft räknas som separat sovrum om det finns trappa med armstöd upp till loftet.
		Bekväma sittplatser - soffor eller fåtöljer	Bekväma sittplatser - soffor eller fåtöljer	Bekväma sittplatser - soffor eller fåtöljer
				Stugan har eget eller starkt tillgängligt WiFi för gästerna att nyttja
	Möblerad uteplats	Möblerad uteplats	Möblerad uteplats	Möblerad uteplats

Basic	Basic plus	Standard	Comfort	Premium
				Komfortkyla(AC) alternativt att stugan är välisolerad och/eller placerad så att den inte blir för varm att vistas i vid höga utetemperaturer

Villavagnar klassas som stugor om de har tillräcklig standard och uppfattas som stugor
Hotellrum har dusch/we allt övrigt är rum

Hållbarhet

Svensk Campings hållbarhetsmärkning hjälper campingplatser att strukturera, utveckla och synliggöra sitt hållbarhetsarbete. Märkningen omfattar miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet och är utformad för att stödja ett långsiktigt förbättringsarbete i verksamheten.

Fokusområden som omfattas av hållbarhetsmärkningen:

- Hållbarhetsstyrning
- Personalmedverkan
- Gästinformation
- Vatten
- Kemikalier
- Avfall
- Energi
- Livsmedel
- Inom - och utomhusmiljö
- Samhällsengagemang
- Biologisk mångfald

Kriterier och bedömning

Hållbarhetsmärkningen består av 71 kriterier fördelade på elva huvudområden. 24 kriterier är obligatoriska och 47 är poänggivande och kan ge maximalt 62 poäng. För att uppnå hållbarhetsmärkningen behöver anläggningen uppfylla samtliga obligatoriska kriterier och nå minst 60 procent av möjliga poäng. Anläggningen ska även ange mätvärden för vatten, energi, restavfall och gästnätter för varje månad under de senaste 12 månaderna.

Som stöd i processen finns Svensk Campings systemrådgivare, som efter genomförd deklaration följer upp arbetet och genomför besök på anläggningen för rådgivning.

Resultat

Resultatet presenteras med hållbarhetsmärkningen Hållbart Val – Svensk Camping. Det finns bara en nivå oavsett totalpoäng. På svenskcamping.com kan man läsa mer om de enskilda kriterierna och hur man utifrån sin anläggnings förutsättningar kan möta kravet i fråga.

Hållbarhetsstyrning

Kriterie-index	Kriterium	Obligatoriskt eller poängkriterie	Format för vidimering
1.1	Dokumenterade hållbarhetsmål Verksamheten arbetar med två dokumenterade hållbarhetsmål: Energi och vatten.	Obligatoriskt	Ange i mätvärden/baslinje

Kriterie-index	Kriterium	Obligatoriskt eller poängkriterie	Format för vidimering
1.2	Verksamheten anger mätvärden för Vatten, Energi, Restavfall och gästnätter Relevanta nyckeltal används för att möjliggöra jämförelse mellan år och mellan anläggningar. Exempel: energi-, vatten- eller avfallsförbrukning per gästnatt.	Obligatoriskt	Ange i mätvärden/baslinje
1.3	Årlig uppföljning Hållbarhetsmålen följs upp minst en gång per år genom dokumenterad sammanställning, möte eller rapport.	Obligatoriskt	i samtal med rådgivare
1.4	Målarbete Verksamheten arbetar aktivt med att minska energi- eller vattenförbrukningen genom dokumenterade mål, uppföljning eller genomförda effektiviseringsåtgärder.	Obligatoriskt	i samtal med rådgivare
1.5	Avvikelsehantering Rutiner finns för att upptäcka, dokumentera och åtgärda avvikelser inom exempelvis energi- och vattenförbrukning. T.ex separata vattenmätare, eller motsvarande system	Obligatoriskt	Presentera hur ni idag arbetar med avvikelsehantering.
1.6	Samlad hållbarhets-dokumentation Verksamheten samlar relevant hållbarhetsdokumentation digitalt och strukturerat så att den kan visas vid uppföljning eller besök.	Obligatoriskt	I plattformen

Personalmedverkan

Kriterie-index	Kriterium	Obligatoriskt eller poängkriterie	Format för vidimering
2.1	Personalen utbildas årligen inom miljö-/hållbarhets-området. Minst ett utbildningstillfälle per år genomförs med fokus på campingplatsens hållbarhetsarbete. Utbildningen kan genomföras i samband med exempelvis säsongsstart.	Obligatoriskt	Fritext - Beskriv genomfört utbildningstillfälle (datum, format och innehåll)

Kriterie-index	Kriterium	Obligatoriskt eller poängkriterie	Format för vidimering
2.2	Information finns uppsatt i personalutrymmen för att uppmuntra ett mer hållbart beteende hos personalen. Informationen ska uppmuntra personalen till ett mer hållbart beteende, exempelvis kring vattenanvändning, energibesparing, kemikaliehantering och avfallssortering.	Obligatoriskt	Foto/pdf på uppsatt information (per arbetslag)
2.3	Personal ges möjlighet att lämna synpunkter Möten eller enkäter genomförs regelbundet där personal kan lämna synpunkter kring hållbarhetsarbetet. Synpunkter dokumenteras och följs upp.	Obligatoriskt	Fritext - Beskriv rutin för hur synpunkter lämnas och följs upp

Gästinformation

Kriterie-index	Kriterium	Obligatoriskt eller poängkriterie	Format för vidimering
3.1	Verksamheten håller gästerna informerade och involverade i miljöarbetet och uppmuntrar dem att delta. Gäster informeras om verksamhetens hållbarhetsarbete genom exempelvis skyltar, digital information, informationspärmar eller skärmar i servicehus och reception.	Obligatoriskt	Foto/pdf på gästinformation (skylt, pärm eller skärm)
3.2	Gäster informeras om hållbara transportalternativ i närområdet, exempelvis kollektivtrafik, cykelvägar eller laddmöjligheter för elfordon. Gäster informeras om kollektivtrafik, cykelvägar, gångstråk eller laddmöjligheter för elfordon i närområdet.	1 poäng	
3.3	Gäster uppmuntras till hållbara val under vistelsen Verksamheten uppmuntrar gäster att göra hållbara val under vistelsen, exempelvis genom information om vatten- och energibesparing, källsortering eller hållbara transportalternativ.	1 poäng	fritext - Beskriv hur gäster uppmuntras (kanal och exempel)

Kriterie-index	Kriterium	Obligatoriskt eller poängkriterie	Format för vidimering
3.4	Gäster informeras och utbildas i Allemansrätten Verksamheten informerar gäster om hur naturen kan användas på ett ansvarsfullt och hållbart sätt med hänsyn till natur, djurliv, markägare och andra besökare. Informationen bör hjälpa gäster att minska nedskräpning, slitage och störningar i naturmiljöer samt tydliggöra vad som gäller kring exempelvis eldning, hundhållning, fordonstrafik, skyddade områden och vistelse i naturen. Informationen kan ges genom skyltning, kartor, digital information, aktiviteter eller informationsmaterial i reception och servicebyggnader.	1 poäng	
3.5	Gästfeedback dokumenteras Minst en fråga om hållbarhet eller miljö ställs till gäster. Resultatet dokumenteras och analyseras.	1 poäng	Foto/pdf på enkät med hållbarhetsfråga
3.6	Agera på gästfeedback Verksamheten genomför och dokumenterar förbättringsåtgärder utifrån återkoppling från gäster.	1 poäng	Fritext - Beskriv åtgärd utifrån gästfeedback
3.7	Gäster kan låna eller hyra cyklar på anläggningen.	1 poäng	

Vatten

Kriterie-index	Kriterium	Obligatoriskt eller poängkriterie	Format för vidimering
4.1	100% av duscharna har ett vattenflöde på maximalt 9 liter per minut. Vattenflödet från duschar i servicebyggnader, stugor och personalutrymmen är maximalt 9 liter per minut. Rekommenderat är att mäta samtliga duschar eller minst 30% fördelat på olika byggnader.	Obligatoriskt	
4.2	100% av kranarna har ett vattenflöde på maximalt 8 liter per minut. Vattenflödet från kranar i servicebyggnader, stugor och personalutrymmen är maximalt 8 liter per minut.	Obligatoriskt	

Kriterie-index	Kriterium	Obligatoriskt eller poängkriterie	Format för vidimering
4.3	Den totala vattenförbrukningen registreras minst en gång i månaden. Syftet är att upptäcka avvikelser men även att följa upp och analyser siffrorna med målet att minska vattenförbrukningen.	Obligatoriskt	Ange i mätvärden/baslinje
4.4	Verksamheten har rutiner för att regelbundet kontrollera om det finns droppande kranar och duschar, rinnande toaletter eller läckande pooler. Brister åtgärdas för att minska vattenförbrukningen.	1 poäng	
4.5	Sanitetsutrustning är vattneffektiv Vattneffektiv sanitetsutrustning används vid gästytor, exempelvis sensorer, låg spolvolym eller vattenfria lösningar. Exempel: Urinoarer bör ha spolvolym på max 3 liter/minut.	1 poäng	
4.6	Vattneffektiva toaletter Nya toaletter ska ha dubbelspolning och låg vattenförbrukning. Rekommenderad nivå är maximalt 3/6 liter per spolning.	1 poäng	
4.7	Restaurang och kök använder energieffektiva och vattensnåla maskiner Professionella köksmaskiner ska ha låg vatten- och energiförbrukning i förhållande till kapacitet.	1 poäng	
4.8	Hygien: Inköp av nya vitvaror är av energieffektiva alternativ. Nya vitvaror ska prioriteras utifrån låg energi- och vattenförbrukning samt hög energiklassning eller motsvarande dokumenterad prestanda.	1 poäng	Fritext - När gjordes inköp, antal och i vilken energiklass.
4.9	Vattenflödet från kranar är maximalt 5 liter per minut. Vattenflödet från kranarna i servicebyggnader, stugor, personalutrymmen och allmänna utrymmen är maximalt 5 liter per minut (i maxläge). Vattenflödet från kranar i kök, tappkranar för vattentankar och badkar inkluderas inte i kriteriet. Rekommenderas att mäta samtliga kranar men minst 30% och då i olika servicebyggnader och stugor.	1 poäng	
4.10	Separata vattenmätare Separata vattenmätare finns installerade i områden med hög vattenförbrukning, exempelvis servicehus, pool eller restaurang.	1 poäng	Foto/pdf på installerad vattenmätare (plats/område)

Kriterie-index	Kriterium	Obligatoriskt eller poängkriterie	Format för vidimering
4.11	Utomhuspooler är övertäckta eller har alternativa lösningar för att minska vattenförbrukningen. Fyllda utomhuspooler och badtunnor ska övertäckas eller ha alternativa lösningar för att förhindra avdunstning. Övertäckningen ska ske när poolen inte är öppen för gäster och/eller under perioder med liten eller ingen användning av poolen.	1 poäng	

Kemikalier

Kriterie-index	Kriterium	Obligatoriskt eller poängkriterie	Format för vidimering
5.1	100% av städkemikalierna för daglig städning är miljömärkta. Miljömärkningar som godkänns inom kriteriet är nationellt eller internationellt erkända märkningar, t.ex. Svanen, Bra Miljöval och EU Ecolabel. Vissa mindre avvikelser godkänns i undantagsfall. För städkemikalier som används mindre frekvent än dagligdags, t.ex. veckovis, månadsvis eller årsvis är det en stark rekommendation att så stor andel som möjligt är miljömärkt.	Obligatoriskt	Foto/pdf på miljömärkning (städkemikalier)
5.2	100% av tvättmedlet är miljömärkt. Allt tvättmedel för tvätt på anläggningen (av t.ex. handdukar, lakan och trasor) är miljömärkt. Användning av tvättmedel (och sköljmedel) hålls på en minimal nivå genom korrekt eller automatisk dosering. Vissa mindre avvikelser godkänns i undantagsfall. Sköljmedel och specialrengöring (t.ex. fläckborttagning, tvättförstärkare) är undantaget, men det är en stark rekommendation att även dessa produkter om möjligt är miljömärkta. Miljömärkningar som godkänns inom kriteriet är nationellt eller internationellt erkända märkningar, t.ex. Svanen, Bra Miljöval och EU Ecolabel.	Obligatoriskt	Foto/pdf på miljömärkning (tvättmedel)

Kriterie- index	Kriterium	Obligatoriskt eller poängkriterie	Format för vidimering
5.3	100% av hand- och maskindiskmedlet är miljömärkt. Allt hand- och maskindiskmedel i verksamheten är miljömärkt. Användningen ska hållas på en minimal nivå genom korrekt eller automatisk dosering. Vissa mindre avvikelser godkänns i undantagsfall. Blötläggningsmedel och torkmedel inkluderas inte i kriteriet, men det är en stark rekommendation att även dessa produkter om möjligt är miljömärkta. Miljömärkningar som godkänns inom kriteriet är nationellt eller internationellt erkända märkningar, t.ex. Svanen, Bra Miljöval och EU Ecolabel.	Obligatoriskt	Foto/pdf på miljömärkning (disk-/maskindiskmedel)
5.4	100% av hygienpapperet är miljömärkt. Allt hygienpapper i verksamheten är miljömärkt. Vissa mindre avvikelser godkänns i undantagsfall. Miljömärkningar som godkänns inom kriteriet är nationellt eller internationellt erkända märkningar, t.ex. Svanen, Bra Miljöval och EU Ecolabel.	Obligatoriskt	Foto/pdf på miljömärkning (hygienpapper)
5.5	Desinfektionsmedel används endast vid behov. Desinfektionsmedel får endast användas vid behov när bakterier, virus, svampar eller insekter utgör en betydande olägenhet eller hälsorisk, och där desinfektionsmedlet inte kan bytas ut mot andra medel eller metoder. Handdesinfektion inkluderas inte i kriteriet.	1 poäng	
5.6	Vid tvättmaskiner för gäster finns instruktioner om att tvätta fulla maskiner, välja rätt program och dosera korrekt mängd tvättmedel. Instruktioner finns tillgängliga för gäster och personal om att använda fulla maskiner, rätt program och korrekt mängd tvättmedel för att minska energi-, vatten- och kemikalieförbrukning.	1 poäng	
5.7	Verksamheten använder koncentrerade städkemikalier och doseringssystem. Doseringssystem eller motsvarande lösningar används för att minska överdosering och onödig användning av kemikalier.	1 poäng	

Avfall

Kriterie-index	Kriterium	Obligatoriskt eller poängkriterie	Format för vidimering
6.1	Verksamheten källsorterar avfallet som uppstår på anläggningen i enlighet med gällande krav. Verksamheten källsorterar avfallet som uppstår på anläggningen för materialåtervinning. Vanliga fraktioner för återvinning är: • Plastförpackningar (mjuk/hård) • Pappersförpackningar (kartong/wellpapp) • Glasförpackningar (färgat/ofärgat) • Metallförpackningar • Tidningar/returpapper • Pantflaskor/burkar • Matavfall • Mat/frityroljor (spillfett)	Obligatoriskt	Fritext - Ange källsorteringskärl/fraktioner på anläggningen
6.2	Instruktioner för hur personal ska källsortera avfall finns tillgängligt. Källsorteringskärl ska ha skyltar med instruktioner som tydligt beskriver för personalen vad som ska sorteras i respektive kärl. Instruktionerna ska vara lättförståeliga och det rekommenderas att använda bilder eller ikoner för att lättare förklara vad som ska sorteras i respektive fraktion.	Obligatoriskt	
6.3	Gäster erbjuds möjlighet att källsortera sitt avfall. Utöver fraktion för hushållssopor och matavfall (kommunalt avfall) erbjuds gästerna källsortering för materialåtervinning. Vanliga källsorteringsfraktioner för återvinning är: • Plastförpackningar (mjuk/hård) • Pappersförpackningar (kartong/wellpapp) • Glasförpackningar (färgat/ofärgat) • Metallförpackningar • Tidningar/returpapper • Pantflaskor/burkar Verksamheten erbjuder gäster kärl i de fraktioner för källsortering som kan tas emot av tillgängliga aktörer där anläggningen är verksam, i enlighet med gällande lagar och regler. Källsorteringsstationerna ska ha skyltar med instruktioner (gärna på olika språk) som tydligt beskriver för gästerna vad som ska sorteras i respektive kärl. Det är en stark rekommendation att även använda bilder eller ikoner för att lättare förklara vad som ska sorteras i de olika fraktionerna.	Obligatoriskt	Fritext - Ange källsorteringskärl/fraktioner för gäster

Kriterie-index	Kriterium	Obligatoriskt eller poängkriterie	Format för vidimering
6.4	Farligt avfall hanteras säkert och enligt fastställd rutin Verksamheten har en rutin för hantering av farligt avfall. Det innebär att farligt avfall förvaras säkert och avskilt från övrigt avfall, att berörd personal vet hur det ska hanteras och att avfallet lämnas till godkänd mottagare. Farligt avfall kan exempelvis vara batterier, lysrör och andra ljuskällor, färg- och kemikalierester, lösningsmedel, spillolja och vissa typer av elavfall.	Obligatoriskt	Fritext - Beskriv rutin för hantering av farligt avfall
6.5	Verksamheten har installerat dispenserar för hygienprodukter. Verksamheten använder inte engångsförpackningar för hygienartiklar, t.ex. schampo, balsam, tvål, duschkräm etc. Istället har dispenserar installerats. Kriteriet gäller gäststugornas badrum, personalutrymmen och i allmänna utrymmen såsom servicehus.	1 Poäng	Fritext - Ange lösning verksamheten använder istället för att erbjuda engångsförpackningar.

Energi

Kriterie-index	Kriterium	Obligatoriskt eller poängkriterie	Format för vidimering
7.1	Uppföljning av energiförbrukning Energianvändningen registreras minst en gång per månad för att upptäcka avvikelser och möjliggöra uppföljning över tid.	Obligatoriskt	Ange i mätvärden/baslinje
7.2	Verksamheten använder 100% förnybar el. Verksamheten använder el från förnybara energikällor såsom vatten-, sol- eller vindkraft.	3 poäng	Foto/pdf på elavtal eller faktura (förnybar el)
7.3	Verksamheten köper 100% miljömärkt el. Verksamheten köper miljömärkt el enligt erkänd miljömärkning.	3 poäng	Foto/pdf på elavtal eller faktura (miljömärkt el)

Kriterie-index	Kriterium	Obligatoriskt eller poängkriterie	Format för vidimering
7.4	Verksamheten använder förnybara och/eller energieffektiva energikällor för uppvärmning. Verksamheten använder inte energi från fossila bränslen (t.ex. eldningsolja, naturgas, diesel) för uppvärmning. Istället används förnybara energikällor för uppvärmning. Fjärrvärme som härrör från förbränning av avfall, såsom hushållsavfall, räknas inte som en förnybar energikälla. Förutom uppvärmning av anläggningen i sig, gäller kriteriet också för produktion av varmvatten och matlagning. Alternativ uppvärmning genom förnybara källor inkluderar t.ex. sjö-, jord- och bergvärme eller eldrivna värmepumpar (som drivs av förnybar el), fjärrvärme från förnybara bränslen (t.ex. biobränsle) eller värmepannor som drivs av förnybara bränslen (t.ex. biobränsle såsom träpellets).	3 poäng	Fritext - Beskriv uppvärmningskälla(or)
7.5	Verksamheten producerar egen förnybar el. Verksamheten producerar egen förnybar energi, exempelvis genom solceller.	3 poäng	Fritext - Beskriv anläggning för egen elproduktion
7.6	Minst 80% av ljuskällorna är energieffektiva. Energieffektiva ljuskällor inkluderar LED-lampor tillgängliga på marknaden i EU:s energimärkningssystem. Kravet gäller för servicebyggnader, stugor (inklusive badrum), matservering/restaurang, samt personalutrymmen.	2 poäng	Fritext - Beskriv andel/typ av installerade ljuskällor (minst 80%)
7.7	100% av ljuskällorna är energieffektiva. Energieffektiva ljuskällor inkluderar LED-lampor med en av de två högsta energiklasserna tillgängliga på marknaden i EU:s energimärkningssystem. Kravet gäller för servicebyggnader, stugor (inklusive badrum), matservering/restaurang, samt personalutrymmen.	2 poäng	Fritext - Beskriv andel/typ av installerade ljuskällor (100%)
7.8	Verksamheten har ett styrsystem för värme, kyla och ventilation. Det kan vara ett centralstyrt automatiskt eller manuellt datoriserat system för att reglera eller stänga av värme, kyla och ventilation. Systemet kan också bestå av manuell hantering av personalen, vilket i så fall ska beskrivas i en rutin. Styrsystemet beaktar skiftningar i årstider samt när delar av anläggningen inte används.	2 poäng	Fritext - Beskriv styrsystem (typ och funktion)

Kriterie- index	Kriterium	Obligatoriskt eller poängkriterie	Format för vidimering
7.9	Verksamheten använder miljöanpassade fordon. Verksamheten använder miljöanpassade fordon. Miljöanpassade motorfordon inkluderar bilar, skotrar, golfbilar och andra fordon som används i verksamheten för att transportera gäster eller personal. För att räknas som miljöanpassade måste fordonen drivas av förnybara bränslen eller vara 100% elektriska. Kriteriet gäller både fordon som ägs eller hyrs av verksamheten. För att uppfylla kriteriet måste minst 75% av de motorfordon som ägs eller används av verksamheten vara miljöanpassade.	2 poäng	
7.10	Värme-, kyl- och ventilationssystemet kontrolleras regelbundet och underhålls vid behov. För att vara energieffektivt kontrolleras systemen regelbundet, minst en gång per år, samt underhålls vid behov.	1 poäng	
7.11	Fettfilter i köksfläktar/kåpor rengörs regelbundet. Fläktar/kåpor i kök har högre energiförbrukning om fettfiltret inte rengörs regelbundet. Därför rengörs fettfilter i köksfläktar/kåpor regelbundet, men minst en gång per år.	1 poäng	
7.12	Kyl, frys, värmeskåp och ugnar är försedda med intakt tätningslist. Energiförbrukningen från kylskåp/kylrum, frysskåp/frysrum, värmeskåp och ugnar kan öka om utrustningen inte är försedd med intakta tätningslistor. Tätningslistor kan t.ex. vara gummilister runt dörrar som genom åren kan bli slitna och det är därför nödvändigt att listerna kontrolleras minst en gång per år, men gärna oftare.	1 poäng	
7.13	Frysutrustning avfrostas regelbundet. All frysutrustning avfrostas regelbundet för att inte frosta igen. Det rekommenderas att utrustningen avfrostas minst en gång per år, men gärna oftare. Om frysutrustningen har en automatisk avfrostningsfunktion uppfylls kriteriet automatiskt.	1 poäng	

Kriterie-index	Kriterium	Obligatoriskt eller poängkriterie	Format för vidimering
7.14	Verksamheten har fastställt en standardtemperatur för värme och kyla i stugor och servicebyggnader. Om utomhustemperaturen är högre än 22°C, ska standardtemperaturen för kyla ställas in på minimum 22°C. Om utomhustemperaturen är lägre än 22°C, ska standardtemperaturen för värme ställas in på maximalt 22°C. Det rekommenderas att kyla ställas in på en högre temperatur, liksom värmen på en lägre. Standardtemperaturen kan vara centralstyrd eller styras manuellt i respektive rum/stuga. Det ska vara möjligt för gästerna att justera temperaturen i stugorna, antingen manuellt eller genom att kontakta receptionen. Det rekommenderas att gästerna endast kan justera standardtemperaturen med högst tre grader.	1 poäng	
7.15	Elektriska produkter och vitvaror i stugor och servicebyggnader inköpta de senaste 12 månaderna är energieffektiva. För att säkerställa att produkterna är energieffektiva ska de ha en miljömärkning (t.ex. Svanen) eller annan hög energiklassning, såsom en av de två mest energieffektiva klasserna på marknaden för produkten i fråga enligt EU:s energimärkningssystem, eller en Energy Star-märkning. Om det inte finns en miljömärkning eller energiklassning för den elektriska produkten på marknaden, är produkten i fråga undantaget kriteriet. Då rekommenderas verksamheten istället ta hänsyn till låg energiförbrukningen i valet av produkt.	1 poäng	Fritext - När gjordes inköp, antal och i vilken energiklass.
7.16	Utomhusbelysning minimeras och/eller har automatiska sensorer som reglerar belysningen. Utomhusbelysning minimeras och/eller har automatiska sensorer som reglerar belysningen. Belysningen kan t.ex. ha rörelsesensorer eller automatiskt stängas av under vissa delar av natten med hjälp av timers. Utomhusbelysningen måste vara släckt under dagtid och ljusa kvällar. Olika system kan passa till olika belysningskällor och kan tjäna olika syften.	1 poäng	Fritext - Beskriv belysningsstyrning (sensorer/timer)

Kriterie-index	Kriterium	Obligatoriskt eller poängkriterie	Format för vidimering
7.17	Gäster erbjuds möjlighet att ladda sin elbil på anläggningen. Verksamheten erbjuder laddmöjlighet för elfordon för gäster eller besökare på anläggningen.	1 poäng	

Livsmedel

Kriterie-index	Kriterium	Obligatoriskt eller poängkriterie	Format för vidimering
8.1	Verksamheten tar initiativ för att reducera mängden matsvinn. Verksamheten arbetar aktivt för att minska matsvinn genom exempelvis planering, portionsanpassning, återanvändning av råvaror eller uppföljning av matsvinn i restaurang, kiosk eller butik.	2 poäng	Fritext - Beskriv åtgärder mot matsvinn
8.2	Servicebutiken erbjuder minst 5 livsmedelsprodukter som är ekologiska, närproducerade, miljö- /hållbarhetsmärkta eller rättvisemärkta till försäljning. Verksamheten erbjuder hållbara livsmedelsalternativ såsom ekologiska, närproducerade, vegetariska eller hållbarhetsmärkta produkter inom kiosk, butik eller restaurang.	2 poäng	Fritext - Ange produkter (minst 5) och urval
8.3	Vegetariska alternativ erbjuds Vegetariska alternativ erbjuds som en naturlig del av verksamhetens utbud i restaurang, kiosk eller café.	1 poäng	Fritext - Beskriv vegetariskt utbud
8.4	Lokala produkter prioriteras Verksamheten arbetar för att prioritera lokala eller regionala produkter och samarbeten där det är möjligt. Minst 3 produkter synliga. Lokal = inom 10 mils radie från anläggningen.	1 poäng	Fritext - Ange lokala produkter (minst 3) och leverantör

Inom - och utomhusmiljö

Kriterie-index	Kriterium	Obligatoriskt eller poängkriterie	Format för vidimering
9.1	Alla gästutrymmen är rökfria. Alla gästutrymmen, såsom gäststugor och servicehus, är rökfria. Gäster som röker ska hänvisas till speciella områden där rökning är tillåtet i enlighet med gällande lagstiftning. Områden som är rökfria respektive tillåtna för rökning ska tydligt markeras på ett lättförståeligt sätt.	Obligatoriskt	
9.2	Biltrafik på området är begränsad och inte tillåten under natten. Biltrafik på området är begränsad och inte tillåten under natten. Biltrafik är begränsad till vissa områden och är väl reglerad (t.ex. markerade områden för biltrafik, gång- och cykelvägar). Biltrafiken är också begränsad till vissa tider på dygnet och inte tillåten under natten.	Obligatoriskt	
9.3	Gräsklippare inköpta de senaste 12 månaderna är elektriska, handdrivna eller miljömärkta. Gräsklippare inköpta de senaste 12 månaderna ska vara energieffektiva, ha låg ljudnivå, låga utsläpp av koldioxid och vara elektriska, handdrivna eller miljömärkta (t.ex. Svanen). Om verksamheten har en gräsmatta/gräsyta som överstiger 4000 m² är kriteriet inte tillämpligt. För dessa verksamheter är det en stark rekommendation att köpa gräsklippare som drar minst i klassen och kan drivas på alkylatbensin. Om verksamhetens grönområden sköts av ett externt företag är kriteriet inte tillämpligt.	1 poäng	Fritext - När gjordes inköp, antal och i vilken energiklass.
9.4	Fordon vid anläggningen får inte stå på tomgång i mer än en minut. Gäster och personal ska informeras om förbudet mot tomgångskörning.	1 poäng	

Samhällsengagemang

Kriterie-index	Kriterium	Obligatoriskt eller poängkriterie	Format för vidimering
10.1	Verksamheten är anpassad efter människor med funktionsvariationer. Verksamheten arbetar aktivt med tillgänglighet för gäster och besökare med funktionsvariationer. Exempel kan vara tillgänglig reception, servicebyggnader, stugor, ramper, anpassade hygienutrymmen eller tydlig information om tillgänglighet på området och digitalt.	2 Poäng	Fritext - Beskriv tillgänglighetsanpassningar
10.2	Verksamheten erbjuder praktik/samarbetar med skolor Verksamheten samarbetar med lokala skolor, utbildningar eller erbjuder praktikplatser för att bidra till lokal utveckling och kompetensförsörjning.	1 Poäng	Fritext - Beskriv samarbete med skola/utbildning
10.3	Verksamheten samarbetar med lokala föreningar eller aktörer Verksamheten samarbetar med lokala föreningar, företag eller andra aktörer för att stärka det lokala samhället och destinationen.	1 Poäng	Fritext - Beskriv samarbete med förening/aktör
10.4	Lokal kultur/natur lyfts aktivt till gäster Verksamheten informerar gäster om lokala natur- och kulturupplevelser genom exempelvis skyltning, kartor, aktiviteter eller digital information.	1 Poäng	Fritext - Beskriv hur lokal kultur/natur lyfts fram

Biologisk mångfald

Kriterie-index	Kriterium	Obligatoriskt eller poängkriterie	Format för vidimering
11.1	Åtgärder genomförs för biologisk mångfald på området Verksamheten genomför åtgärder som skyddar eller gynnar biologisk mångfald på området, exempelvis blomsterängar, insektshotell eller bevarande av naturliga miljöer.	1 Poäng	Fritext - Beskriv genomförda åtgärder för biologisk mångfald
11.2	Naturliga växtmiljöer bevaras eller utvecklas Naturliga växtmiljöer bevaras, återställs eller utvecklas för att gynna lokala arter och pollinatörer.	1 Poäng	Fritext - Beskriv bevarade/utvecklade växtmiljöer

Kriterie- index	Kriterium	Obligatoriskt eller poängkriterie	Format för vidimering
11.3	Begränsad ljus- och bullerpåverkan Verksamheten arbetar aktivt för att minska störningar på djurliv och naturliga miljöer genom att begränsa onödig belysning och buller, särskilt under kvälls- och nattetid samt i närheten av naturområden och vattenmiljöer. Exempel på åtgärder kan vara att använda nedåtriktad eller tidsstyrd belysning, släcka belysning i områden som inte används, begränsa stark dekorationsbelysning samt minska buller från fordon, maskiner, musik eller teknisk utrustning under känsliga tider på dygnet. Verksamheten bör också ta hänsyn till placering av aktiviteter och servicefunktioner för att minska påverkan på omgivande natur och djurliv.	1 Poäng	Fritext - Beskriv åtgärder mot ljus-/bullerstörning

Standardkrav

1. Bakgrund

Vi vill att ett besök på en campingplats ansluten till Svensk Camping skall vara ett tryggt val. Därför har vi tagit fram dessa grundläggande standardkrav som alla Svensk Camping-anslutna campingplatser skall uppfylla.

Vi ser också en utveckling inom campingbranschen där nya boendeformer skapas och utvecklas. Vi har därför valt att dela in våra medlemsföretag i tre olika kategorier: traditionell campinganläggning, vildmarkscamping och ställplats. Förutom denna indelning har vi också valt att dela in dimensioneringskrav avseende servicen på anläggningen i två kategorier: personlig hygien och övrig sanitär service som kök, tvätt och latrin.

Båda dessa kategorier representerar miniminivåerna för dimensionering av service som vi kräver av en anläggning som skall vara medlem i Svensk Camping. Som verksamhetsutövare skall man se dimensioneringen som riktlinjer som ej får understigas.

2. Personlig hygien

Som verksamhetsutövare är campingplatsen ansvarig för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet (2 kap 2 § MB). Det innebär bland annat att verksamheten fortlöpande och systematiskt ska undersöka och bedöma riskerna med verksamheten ur hälso- och miljösynpunkt, vilket i sin tur innebär att verksamhetsutövaren ska ha en egenkontroll av sin verksamhet (26 kap 19 § MB). Vid tillfälligt boende vistas många människor samtidigt på en liten yta, vilket medför höga krav på att hygien och miljö i övrigt är tillfredsställande. Det är miljö- och hälsoskyddsnämnden i kommunen som är tillsynsmyndighet.

De riktlinjer på dimensionering kring personlig hygien som vi kräver som minimum bygger på långvarig erfarenhet. Det finns stora variationer bland våra campingplatser, vilket betyder att man har ett eget ansvar för att ha tillräckligt antal toaletter och duschar, både för att uppfylla miljöbalkens krav och framför allt för att tillfredsställa gästernas behov. Detta betyder att man ibland skall ha mer än våra grundläggande riktlinjer.

När det gäller ställplatser har vi inga krav på gemensamhetsanläggningar för personlig hygien, eftersom sådana anläggningar finns i husbilen. Vi ställer dock krav på att man skall kunna tömma sitt avlopp samt fylla nytt färskvatten på platsen.

Dimensioneringstabell – personlig hygien

För att uppnå standardkrav på WC, duschar och tvättställ ska antalet minst uppgå till vad som står i nedanstående tabell. Om man har separata herr- och damavdelningar ska antalet toaletter fördelas jämnt mellan avdelningarna. Var fjärde herrtoalett kan ersättas med urinoar. Ställplatser har inga standardkrav på personlig hygien och har därför inte några dimensioneringskrav. Kraven nedan gäller för certifierad campingplats. För vildmarkscamping gäller särskilda förutsättningar.

Antal tomter	Toaletter D + H	Duschar D + H	Tvättställ D + H
0 – 30	4	2	2
31 – 40	4	4	4
41 – 50	6	4	4
51 – 70	6	6	6

Antal tomter	Toaletter D + H	Duschar D + H	Tvättställ D + H
71 - 100	8	8	8
101 - 130	10	8	8
131 - 160	12	10	10
161 - 190	14	10	10
191 - 220	16	12	12
221 - 250	18	12	12
251 - 280	20	14	14
281 - 310	22	14	14
311 - 340	24	16	16
341 - 370	26	16	16
371 - 400	28	18	18
401 - 430	30	18	18
431 - 460	32	20	20
461 - 490	34	20	20
491 - 520	36	22	22
521 - 550	38	22	22
551 - 580	40	24	24
581 - 610	42	24	24
611 - 640	44	26	26
641 - 670	46	26	26
671 - 700	48	28	28
–	+2/30	+2/60	+2/60

Sista raden anger tillägget per ytterligare enhet utöver 700 tomter (t.ex. "+2/30" = 2 fler toaletter per påbörjade 30 tomter).

3. Övrig sanitär service

Dimensioneringskraven här är den miniminivå man skall ha kring denna service och skall ses som riktlinjer för vad man minst skall erbjuda. Här finns inga myndighetskrav utan detta är en service som skall finnas på alla Svensk Camping-anslutna campingplatser. Tänk på att detta bara är ett minimum och att man alltid skall se på vad gästerna efterfrågar.

Dimensioneringstabell – övrig sanitär service

Diskmaskin som tar en disk på ca fyra minuter räknas som tre diskplatser, men handdiskmöjlighet ska finnas. Ställplatser har krav på möjlighet att tömma latrin och fasta tankar men det räcker med en sådan plats. När det gäller dimensionering av kök, tvätt och latrin för vildmarkscamping så ställer vi bara krav på att det ska finnas möjlighet att kunna diska, samt tillgång till latrintömning. Matlagningsmöjligheter eller tillgång till klädtvätt ställer vi inga krav på.

Antal tomter	Matlagn.platser	Diskplatser	Tvättmaskin	Latrintömning
0 – 40	1	2	1	1
41 – 70	2	3	1	1
71 – 100	2	4	1	1
101 – 150	3	5	1	1
151 – 200	3	6	2	1
201 – 250	4	7	2	2
251 – 300	4	8	2	2
301 – 350	4	9	3	2
351 – 400	4	10	3	2
401 – 450	5	11	3	2
451 – 500	5	12	4	2
501 – 550	5	13	4	3
551 – 600	5	14	4	3
601 – 650	6	15	5	3
651 – 700	6	16	5	3
701 – 750	6	17	5	3
751 – 800	6	18	6	3
801 – 850	7	19	6	4
851 – 900	7	20	6	4
901 – 950	7	21	7	4
951 – 1000	7	22	7	4
1001 – 1050	8	23	7	4
1051 – 1100	8	24	8	4
1101 – 1150	8	25	8	5

Antal tomter	Matlagn.platser	Diskplatser	Tvättmaskin	Latrintömning
1151 – 1200	8	26	8	5
–	+1/200	+1/50	+1/150	+1/300

Sista raden anger tillägget per ytterligare enhet utöver 1 200 tomter (t.ex. "+1/50" = 1 fler diskplats per påbörjade 50 tomter).

4. Allmänna standardkrav som gäller alla medlemmar i Svensk Camping

Här nedan finns de grundläggande krav som varje medlemsanläggning skall uppfylla för att kunna vara medlem i Svensk Camping.

5. En medlem i Svensk Camping skall

Uppfylla miniminivåerna för dimensionering av personlig hygien och övrig sanitär service i respektive anläggningskategori.

6. Hålla en

Generellt acceptabel nivå på underhåll, städning och skötsel av anläggningen.

7. Och

Samtliga standardkrav i respektive kategori skall uppfyllas när anläggningen är öppen.

Upphovsrätt och varumärke

QualCamp® och Svensk Campingstandard (SCS) är utvecklat av Svensk Camping. Innehållet i denna systembeskrivning, inklusive text, standarder, kriterier, klassificeringssystem, hållbarhetsmärkning och tillhörande kommunikationsmaterial, skyddas av upphovsrätt och tillhör Svensk Camping. QualCamp® är ett registrerat varumärke. Ingen del av materialet får kopieras, reproduceras, distribueras eller användas i kommersiellt syfte utan skriftligt medgivande från Svensk Camping.

© Svensk Camping. Med ensamrätt.